

Vergide Olağan Çarpıklık!

Türkiye'nin vergi profili ve kronik çarpıklıklarını Gelir İdaresi Başkanlığı'nın yeni yayımladığı 2012 yılı Faaliyet Raporu'ndan da görmek mümkün. Anımsanırsa, iki yıl önce de konuyu bu köşede sorgulamıştık. Gelin şimdi, aradan geçen sürede neler değişmiş, çarpıklıklar düzelmiş mi bir bakalım...

- Kurumlar vergisi mükelleflerinin sayısı bir önceki yıla göre 1.777 adet azalmış. Mükellef sayısında en ciddi artış, 295.205 adet ile gayrimenkul sermaye iradı elde edenlerde olmuş. Kira ödemelerinin bankalar ve finans kurumları aracılığıyla ödenmesinin zorunlu hale getirilmesi bu artışta etkin rol oynuyor.

- Türleri itibarıyla faal mükellef sayımız, 4.687.691. Bu sayının 3.852.600'ünü gerçek kişiler oluşturuyor. 2010 yılında faal mükelleflerin yüzde 40.92'si üç büyük ilimizde bulunurken durum kötüye gitmiş ve 2012 sonu itibarıyla bu oran yüzde 42.30'u bulmuş. Faal mükelleflerin yüzde 26.82'sini İstanbul barındırıyor.

- İstanbul 2010 yılında vergi gelirlerinin yüzde 43.76'sını toplamış. Bu oran, 2012 yılında yüzde 44.19'a çıkmış. Kocaeli ise Ankara ve İzmir'i geride bırakarak ikinci sıraya yerleşmiş, oranı yüzde 11.71. En az vergiyi ise Bayburt ve Ardahan illeri ödemiş. Oranları yüzde 0.01. Bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması açısından bölgesel teşviklere ağırlık verilmesi gerektiği açık.

- Ücret gelirleri üzerinden alınan

VERGİ GELİRLERİNİN DAĞILIMI NASIL ?

Vergi Türü	Toplam Vergi Gelirleri İçindeki Payı (%)	
	2010 Yılı	2012 Yılı
Gelir Vergisi	21	22
Kurumlar Vergisi	9.7	10.1
KDV	32.1	32.5
ÖTV	24.63	22.63
Diğer Dolaylı Vergiler	12.57	12.77

vergilerin kesinti yoluyla alınan vergilere oranı 2010 yılında yüzde 66.13 iken 2012 yılında yüzde 66.23 olmuş. Bu orana sadece asgari ücretliler açısından bakarsak 2010 yılında yüzde 12.03, 2012 yılında ise 12.26 oranını görüyoruz.

Kıyaslama yapabilmek açısından diğer bazı gelir türlerine bakalım...

- Mevduat faizi üzerinden alınan verginin toplam kesinti yoluyla alınan vergiye oranı yüzde 8.80. Kira gelirlerinde bu oran 6.91. Repo kazançlarında ise 0.99. Görüleceği üzere, paradan para kazananlar ile varlıktan para kazananlar, emekten para kazananlara oranla çok daha az vergi ödemeye devam etmişler. Değişen bir şey olmamış.

- Yazımızdaki tablodan anlaşılacağı üzere, kazanç üzerinden alınan gelir ve kurumlar vergisinin toplam vergi gelirlerine oranı yüzde 32.1 oranında kalıyor. Bunun dışında kalan kısım ise dolaylı vergi dediğimiz harcama ve işlem üzerinden alınan vergilerden oluşmakta. Dolaysız vergilerin yüksek oranlara ulaşması gelir dağılımındaki adaletsizliği körükliyor.

- Petrol ve doğalgaz ürünleri üzerinden alınan özel tüketim vergisinin toplam vergi gelirleri içindeki payı ise yüzde 11.34'tür. Bu vergi, kurumlar vergisinden daha yüksek bir paya sahip.

Ne yazık ki 2010 yılı ile 2012 yılı arasında uygulanan vergi politikalarının gelir dağılımında adaleti sağlamaya yardımcı olma yönünde değiştiğini söyleyemiyoruz. Umarım iki yıl sonra her şey çok daha güzel olur...

'Çok tehlikeli' tebliğ...

Geçen haftalarda bu köşede "Uzman Yok, Ceza Çok!" demiştik. Sonunda Bakanlık C Grubu uzmanların da çok tehlikeli işyerlerinde görev yapmalarına ilişkin tebliği yayımladı.

Anımsanırsa 6331 sayılı İş Kanunu ile işyerlerinde işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı çalıştırılması zorunluluğu getirilerek, çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde yalnızca A sınıfı iş güvenliği uzmanları çalışabilecekti. 14 Haziran'da yayımlanan tebliğ ise yapılacak başvurunun bakanlıkça onaylanması durumunda artık C sınıfı İş Güvenliği Uzmanları tebliğdeki şartları yerine getirdiklerinde çok tehlikeli işyerlerinde de iş güvenliği hizmeti verebilecek. Tebliğ ekinde yer alan tablo incelendiğinde iş güvenliği uzmanının yalnızca kendi uzmanlık konusunda çok tehlikeli işyerlerinde hizmet verebileceği görülüyor. Tebliğ ekinde yer alan Ek-1'in yorumuna göre; C sınıfı bir uzmanın çok tehlikeli bir işyerinde hizmet verebilmesi için kendi uzmanlık alanının bakabileceği NACE kodunda tescilli bir işyerinin olması ve bu işyerlerinde en az üç yıl çalışmış ve 750 günlük prim ödenmiş olması aranacak. Bu durumda, genel müdürlüğe yaptığı başvurusu onaylanırsa hizmet verebilecek.

Tebliğ iş güvenliği uzmanlarında ise hayal kırıklığı yarattı. Özellikle geçen yıllarda Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri'nde çalışmış iş güvenliği uzmanlarının bu çalışma sürelerinin dikkate alınmaması ciddi bir eksiklik.

DESTEK PRİMİYLE ÇALIŞAN KIDEM TAZMİNATI ALIR MI ?

Kız kardeşim Emekli Sandığı emeklisi ve destekleme primi yatırılarak sigortalı çalışıyor. Daha önce eşinden boşanmış. Evlenerek isteği ile işten ayrılırsa, kıdem tazminatı alabilir mi? Muzaffer Çimen

Evlenme tarihinden itibaren bir yıl içinde evlilik nedeniyle kıdem tazminatını alıp işten ayrılabilir. Bu sosyal güvenlik destek primi ile çalışan kişiler için de geçerli.

SORU - CEVAP

Sorularınız için malicozum@ismmmo.org.tr adresine mail atabilirsiniz. Tüm sorular e-posta ile tek tek cevaplanacaktır.